

Nr 67

Utlåtande i anledning av motion om förbud mot nöjesjakt.

Tredje lagutskottet har behandlat en inom riksdagens andra kammare väckt och till lagutskott hänvisad motion, nr 42 av herrar *Sjöholm* och *Werner*.

I motionen hemställs

»att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära förslag till lag om förbud för nöjesjakt».

Över motionen har utskottet på sätt föreskrives i § 46 riksdagsordningen inhämtat utlåtande från statens naturvårdsverk. På begäran av utskottet har yttranden därjämte avgivits av Svenska jägareförbundet, Jägarnas riksförbund—Landsbygdens jägare samt Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund.

Gällande bestämmelser

Vår nuvarande jaktlagstiftning tillkom år 1938. De civilrättsliga delarna av lagstiftningen regleras i *lagen den 3 juni 1938 om rätt till jakt* medan frågor om fridlysning, jakttider, jaktmedel, skottpengar o. d. ankommer på Kungl. Maj:t och upptas i *jaktstadgan den 3 juni 1938*. Jaktlagstiftningen har efter tillkomsten undergått åtskilliga ändringar, senast 1967 (prop. 1967: 136; 3LU 1967: 52), då bl. a. systemet för fridlysning lades om, samt i år (prop. 1970: 32 och 3LU 1970: 25), då jaktlagens förverkanderegler moderniserades.

Jaktlagen lämnar ingen legaldefinition av begreppet *jakt*. Med jakt torde i grova drag avses en verksamhet i syfte att uppsåra och döda eller fånga villebråd. Mera precist anges i jaktlagen *objektet* för jakträtten. Härunder faller vilda däggdjur och fåglar samt de senares bon och ägg (1 § 1 st.).

Vad angår *jakträttens subjekt*, stadgar jaktlagen såsom huvudregel att jakten tillkommer jordägaren (2 § 1 mom.). Någon bestämmelse om minimistorlek å den fastighet, varå jakträtt får utövas, innehåller icke jaktlagen. Lagen ger dock vissa möjligheter att tvinga in en liten fastighet i ett jaktvårdsområde (se nedan) och därigenom indirekt inskränka möjligheten att bedriva jakt på fastigheten. Särskilda regler ges beträffande jakträtt å häradssällmanningar och å sådana områden, som innehas med begränsad sakrätt av mera varaktig natur (2 och 3 §§, 7 § 1 st.). Vad angår övriga samfälligheter, t. ex. för en by gemensam skog, får i princip varje delägare jaga för egna behov (4 §).

Jordägaren kan upplåta jakträtten till annan. Upplåtelse, som huvudsakligen avser jakträtten, s. k. *jaktarrende*, skall enligt 1 kap. 7 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom följa reglerna i samma kapitel, t. ex. beträffande verkan mot tredje man. *Jordbruksarrende* anses in dubio inbegripa jakträtt å den arrenderade marken (7 § 2 st.).

Från ensamrätten till jakt finns åtskilliga undantag. Undantagen avser bl. a. vissa djur, som må fällas av envar, t. ex. tillfälligtvis påträffade mullvadar och råttor, samt vissa djur, som då de inkommit i gård eller trädgård må dödas av den som där bor eller innehar trädgården (15 §). Även enligt allmänna rättsgrundsatser kan dödande av djur på annans område få ske, t. ex. på grund av nödrätt vid anfall från djurets sida eller av djurvänliga skäl beträffande skadat villebråd. I båda fallen måste dock beaktas, att undantagen icke får användas såsom ursäkt för en olovlig jakt.

Vidare må erinras om bestämmelserna i 18 § jaktlagen om kronans rätt till vissa djur. Bestämmelserna avser i första hand att ge ett ökat skydd för vissa värdefulla eller sällsynta djurarter. Därför stadgas i 1 mom. av paragrafen att vissa uppräknade djur, bl. a. björn, varg, järv, lo och bäver, som dödas, fångas eller anträffas som fallvilt skall tillfalla kronan oavsett vem som har jakträtten. Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer kan dock förordna om undantag från regeln.

Jaktlagen ger icke blott regler om de förutsättningar under vilka villebrådet får dödas. Jakträttsinnehavaren har även ålagts en allmän skyldighet att bedriva *jaktvård*. Sålunda stadgas i 1 § 2 st. att jakträttsinnehavaren »bör genom ändamålsenlig och efter tillgången på villebråd lämpad jakt ävensom, där så lämpligen kan ske, genom åtgärder för villebrådets skydd och förkovran sörja för bevarandet av ett artrikt och livskraftigt villebrådsbestånd (jaktvård)». Någon direkt sanktion står icke bakom denna skötsel föreskrift, liksom för övrigt underlåtenhet att utöva jakt icke medför någon påföljd motsvarande t. ex. jordbrukets vanhävsregler. Stadgandet får dock stor betydelse redan därigenom, att vid jaktarrende in dubio måste anses avtalat, att jaktarrendatorn skall bedriva sådan jaktvård. Dessutom utgör kravet på god jaktvård själva grunden till de likaledes mycket viktiga reglerna om bildande av jaktvårdsområde.

Ägare av två eller flera angränsande fastigheter må besluta, att deras ägor skall sammanslås till ett *jaktvårdsområde* för att befrämja jaktvården (10—13 §§). Jaktvårdsområde bildas för minst 10 och högst 25 år, med möjlighet till förlängning. Delägarna besluter sedan om ordningen för jaktens bedrivande och viltvårdens handhavande. Särskilt betydelsefullt är att jaktvårdsområde kan tillkomma vid offentlig förrättning genom majoritetsbeslut.

Av stor betydelse för jaktvården är upptagandet av en särskild *jaktvårdsavgift* från envar, som vill jaga, i samband med utfärdande av *jaktkort* (26 §). Dessa medel inflyter till jaktvårdsfonden, vilken användes för

främjande av jaktvården inom riket, bl. a. genom en omfattande konsulentverksamhet.

För intrång i annans jakträtt ges bestämmelser om straff och förverkande i 28—33 §§.

I *jaktstadgan* ges bestämmelser om bl. a. jaktutövning och skydd av de vilda djuren. Stadgan har med verkan från och med den 1 januari 1968 ändrats i betydande omfattning. Underlaget till genomförda förändringar har varit 1949 års *jaktutrednings* slutbetänkande »Jaktstadgan m. m.» (SOU 1966: 46). Vid utformandet av bestämmelserna togs viss hänsyn till den opinion i viltvårdande och djurvänlig riktning som kunnat avläsas i remissyttrandena över jaktutredningens betänkande. Numera är enligt 1 § alla vilda däggdjur och fåglar fridlysta i princip och jakt tillåten endast under bestämda jakttider. I 3 § stadgas att jakt ej får bedrivas så att villebrådet onödigtvis tillfogas lidande. Har villebråd skadats, skall den jagande utan dröjsmål vidta erforderliga åtgärder för att uppsåra och avliva djuret. För att förebygga onödigt lidande finns ingående bestämmelser om de jaktvapen och jaktmedel som får användas (4—11 §§). Enligt 4 § får jakt numera i princip endast bedrivas med skjutvapen. Undantag från regeln meddelas i 5 och 6 §§. Skärpta regler gäller om nattjakt, om jakt med hund och om jakt från motorfordon. I 28—33 §§ finns bestämmelser om straff för den som bryter mot föreskrifter i stadgan.

I fråga om de vilda djuren gäller att statens naturvårdsverk är central förvaltningsmyndighet för ärenden om jakt och viltvård. Enligt instruktionen åligger det verket särskilt att bl. a. främja viltvården och biträda länsstyrelserna i ärenden om jakt och viltvård. Verket utarbetar årligen förslag till kungörelse om allmänna jakttider.

Motionen

Motionärerna anför att det är — eller borde vara — en kultursamhällets uppgift att mönstra ut beteenden som ehuru framsprungna ur primitiva sedvänjor från passerade kulturstadier dröjt sig kvar som främmande inslag i nutidens föreställningsvärld. Ett sådant med förvånande stor utbredning är utan tvivel nöjesjakten, utlöst av lusten att döda, nöjet att utsläcka liv, anser motionärerna. Den kulturella standarden i vårt samhälle skulle enligt deras mening stiga icke oväsentligt om nöjesjakten, »denna primitiva kvarleva», försvann.

Motionärerna framhåller dock att det givetvis är nödvändigt att vilstammarna av skilda slag hålles inom numerärt rimliga gränser, varför det erfordras en viss yrkesmässigt utförd avskjutning genom kvalificerad och sakkunnig personal, förslagsvis organiserad och administrerad av länsjägmästare vid skogsvårdsstyrelse.

I särskild motion (II: 47) hemställer motionärerna — med hänvisning 2—0106230 *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 9 saml. 3 avd. Nr 67*

till vad ovan anförts — om förslag till viltvårdens framtida organisation och handhavande. Motionen har behandlats av jordbruksutskottet i utlåtande nr 32 år 1970 (se nedan).

Jaktmarksutredningen

Jaktmarksutredningen tillkallades enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1967 för att verkställa utredning av vissa jaktfrågor. I direktiven (se riksdagsberättelsen år 1968 s. 315—317) anförde föredragande departementschefen, statsrådet Holmqvist, bl. a. att det förhållandet att allt fler människor önskar skaffa sig rekreation genom jakt aktualiserade frågan om utformningen av de statliga åtgärderna på jaktens område. Det ligger i sakens natur, framhöll departementschefen, att jakt måste bedrivas under hänsynstagande till åtskilliga intressen och under betryggande former. Jakt borde i regel inte utövas så intensivt att viltets återväxt äventyras och viltbestånden starkt minskar. Detta är angeläget för naturvården men också med hänsyn till att jakten — speciellt efter större djur — har ekonomisk betydelse, framhöll departementschefen.

Departementschefen anförde vidare att de goda erfarenheter som vunnits av verksamheten med jaktvårdsområden enligt hans mening gör att dessa även i fortsättningen bör utgöra grunden för arbetet med en planerad och aktiv viltvård. Kommittén borde söka klarlägga om möjlighet finns att ytterligare underlätta och förenkla bildandet av jaktvårdsområden.

Departementschefen erinrade om att det i jaktvårdsområdenas stadgar med stöd av bestämmelser i jaktlagen meddelas närmare föreskrifter om utarrendering av jakträtt på mark inom sådana områden. Föreskrifterna varierar bl. a. på grund av att olika marker kan tåla jakt av olika intensitet.

Enligt departementschefens mening kunde det dock ifrågasättas om inte i en del fall en ökad utarrendering av jakträtt skulle kunna ske utan avsevärt men för viltvården eller för delägarna i jaktvårdsområdet. Kommittén borde undersöka om möjligheter finns att inom ramen för jaktvårdssamarbetet stimulera till ökad upplåtelse av jakträtt. Vidare borde kommittén undersöka jakträttsarrendatorernas ställning såväl i jaktvårdsområdena som i övrigt.

Förutom frågor rörande jaktarrende borde kommittén enligt direktiven överväga andra former för att ge ökade jaktmöjligheter åt jägare som inte äger jaktmark. Om jaktintresset fortsätter att öka, förefaller det troligt att olika former av upplåtelse av jaktutövningsrätt för kort tid — korttidsupplåtelser — kommer att få större betydelse framhöll departementschefen. För sådana upplåtelser skulle det för fritidsfisket tillämpade systemet med försäljning av fiskekort kunna tjäna som modell. Självfallet måste i dessa sammanhang noga prövas möjligheterna att tillgodose viltvårdssynpunkter och de allmänna säkerhetskraven, framhöll departementschefen.

Utredningen beräknar att kunna avlämna betänkande i ämnet omkring den 1 juli 1971.

Enkel fråga angående jakt för nöjes skull

Den 23 november 1967 besvarade chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, i andra kammaren (II:46 s. 4) en fråga av herr Sjöholm huruvida han ansåg att nöjesjakten, d. v. s. dödandet för nöjes skull, låter sig väl förenas med vårt lands kulturella och humanitära strävanden. Statsrådet anförde att i den nya jaktlagstiftningen som riksdagen beslutat kommer den humanitära synen på jakten till uttryck bl. a. därigenom att alla vilda däggdjur och fåglar i princip är fridlysta och får jagas endast om det uttryckligt medges. Han pekade vidare på att jakt inte heller får bedrivas så att viltbrådet tillfogas onödigt lidande. Däremot ansåg statsrådet det inte rimligt att försöka utforma jaktlagstiftningen så att den utesluter möjligheten för jägaren att finna nöje i sin jakt.

Statsrådet berörde vidare frågan hur man skall kunna definiera vad som är jakt för nöjes skull och vad som inte är det. Vi är ju komna dithän i dag att inga människor lider direkt nöd, framhöll statsrådet. Mycket få måste alltså utöva jakt för sin utkomst. »Om man har denna utgångspunkt blir det mycket svårt att definiera vad som är nöjesjakt och vad som för herr Sjöholm är legitim jakt», avslutade statsrådet.

Herr Sjöholm anförde att det naturligtvis nu inte finns människor som jagar för sitt uppehälles skull, men att det finns markägare som jagar för att skydda sin gröda och sin skog. Den jakten ansåg herr Sjöholm fullt legitim, ty den behövs. Han förklarade att det i synnerhet var arrendejakten, som han vände sig mot. Det förekommer ju, anförde han, att människor arrenderar jakt för nöjet att få döda djur. Herr Sjöholm anförde vidare att man givetvis inte kan förhindra att en markägare arrenderar ut sin jaktmark, om han inte själv kan jaga. I sådana fall borde emellertid någon sakkunnig instans få utse den som skulle utöva jakten med kunskap, skicklighet och ansvar.

1969 års riksdag

I fristående motioner vid 1969 års riksdag (I: 19 av herrar Sörenson och Eric Peterson och II: 23 av herrar Sjöholm och Werner) hemställdes att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle begära utredning för tillskapandet av ett bättre djurskydd. I motionerna framhölls bl. a. att samhället nu borde ha nått ett kulturstadium då nöjesjakten, dödandet för nöjes skull, ställs under omprövning. Motionärerna ställde frågan om denna »primitiva relik» är förenlig med ett kultursamhälles ambitioner och principer.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande (1969: 17) avstyrkte tredje lagutskottet yrkandet om utredning. I sin motivering erinrade utskottet bl. a. om de ändringar i jaktlagstiftningen, som trätt i kraft den 1 januari 1968

och som bl. a. syftat till att åstadkomma ett tillfredsställande skydd av de vilda djuren. Innan tillräckliga erfarenheter vunnits av den nya lagstiftningens verkan borde någon ny utredning inte tillsättas, framhöll utskottet.

Jordbruksutskottets utlåtande 1970: 32

Som framgår av vad ovan anförts hemställde motionärerna, med hänvisning till vad som anförts i förevarande motion, i särskild motion (II: 47) om förslag till viltvårdens framtida organisation och handhavande, innebärande yrkesmässig avskjutning i samhällets regi. Jordbruksutskottet, till vilket motionen hänvisades, lät inhämta yttranden från skogsstyrelsen, statens naturvårdsverk, Svenska jägareförbundet och Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund. Samtliga remissinstanser avstyrkte bifall till motionen.

Jordbruksutskottet anförde i sitt utlåtande (1970: 32) att det fann starka skäl kunna anföras mot en övergång från nuvarande på frivillighetens grund vilande ordning för viltvårdens och jaktens handhavande till ett system med en i samhällets regi yrkesmässigt bedriven verksamhet på förevarande område. Utskottet anförde vidare att det inte torde kunna göras gällande, att nuvarande jaktutövningsrätt och jaktordning medför ett överdimensionerat tryck på viltstammarna. Ej heller kunde enligt utskottets mening gällande ordning antas i nämnvärd grad predestinera en lägre jaktmoral än om jakten bedrevs endast genom offentlig, yrkesmässig avskjutning. En omläggning av viltvården i av motionärerna antydd riktning skulle medföra betydande kostnadsökningar för det allmänna och också med all sannolikhet medföra administrativa problem av svårlöst natur, framhöll utskottet och återopade härvidlag uttalanden av remissinstanserna.

Under hänvisning till det anförda och till att pågående jaktmaksutredning jämväl torde ha sin uppmärksamhet riktad på hithörande frågor hemställde utskottet att motionen skulle lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Remissvaren

Remissorganen avstyrker motionen.

Statens naturvårdsverk anför att intresset för jakt som rekreativskälla ökat under senare år. Allt fler människor ur olika samhällsgrupper utövar jakt, och antalet jägare i landet uppgår numera till drygt 260 000 enligt jaktkortsregistret. Jaktutövningen måste således tillmätas avsevärd betydelse som fritidsaktivitet och rekreation framhåller naturvårdsverket. Som exempel på jaktutövningens omfattning nämner verket en stickprovsondersökning om jakt och jaktbyte, som nyligen redovisats för Örebro län (Svensk Jakt 1970: 2). Enligt denna skulle enbart inom detta län antalet

jaktdagar per år uppgå till totalt ca 100 000, vilket omräknat till att avse hela landet skulle innebära ungefär 3 miljoner. Härutöver kommer rekreation i form av förberedelser, viltvård och tillsyn samt övningskjutning på bana.

Naturvårdsverket anför vidare att jakten, förutom betydelsen som rekreationsskälla också har en ekonomisk bakgrund. Om marken arrenderas ut blir markägarnas utbyte av jakten i form av arrendeinkomster en betydande del av markens totala avkastning, och kan i vissa fall ligga i paritet med eller till och med överstiga vad som kan erhållas från de traditionella näringarna jord- och skogsbruk. Jakten har också betydelse för vissa industriella verksamheter — produktion av vapen, ammunition, klädespersedlar o. s. v. framhåller verket. Även resor till och från jaktmarken måste ingå i en totalkalkyl. Vidare måste naturaintäkterna i form av jaktbyte beaktas. Enbart de mer än 30 000 älgar som fälls per år torde enligt verket representera ett värde av närmare 50 miljoner kronor.

Enbart yrkesmässig jaktutövning måste enligt naturvårdsverket, även bortsett från den sociala sidan av frågan, rent samhällsekonomiskt vara orealistisk, då kostnaderna härför skulle bli alltför stora. För att t. ex. den nödvändiga älgavskjutningen skulle kunna ombesörjas inom biologiskt acceptabel tid, måste sålunda ett stort antal jägare engageras, vilka då måste förutsättas bli garanterade viss minsta dagsinkomst, traktamenten samt reseersättningar. Till detta kommer sedan kostnader för hundar och utrustning samt för transport och uppslaktning av de fällda djuren m. m. Då det för varje fälld älg i genomsnitt kan beräknas åtgå flera jaktdagsverken torde kostnaderna således mycket snabbt närma sig eller överstiga djurets värde. Vidare måste här beaktas att den ojämförligt största volymen aktivt viltvårdsarbete (biotopvård, vinterutfodring m. m.) i dag utförs frivilligt av jägarna, framhåller verket.

Naturvårdsverket erinrar om att jaktlagstiftningen som innehåller grunderna för jaktens bedrivande med hänsyn till djurskyddet, nyligen omarbetats och numera i mycket stor utsträckning tar hänsyn till de allmänna krav som rests, inte minst i internationella sammanhang. Naturvårdsverket följer kontinuerligt verkningarna av lagstiftningen och har utöver möjligheten att hos Kungl. Maj:t föreslå ändringar även bemyndigats att i flera avseenden utfärda föreskrifter och anvisningar som behövs bl. a. för anpassning av jaktutövningen till allmänna krav. Verket nämner vidare att den år 1967 tillkallade jaktmarksutredningen enligt sina direktiv bl. a. har att överväga former för att ge ökade jaktmöjligheter åt jägare som inte äger jaktmark. Verket har erfarit att utredningen i sitt arbete tagit upp även frågan om kompetensprov för jägare. Avslutningsvis erinrar verket om jägarorganisationernas framgångsrika insatser för att öka jägarnas kunnighet och ansvarskänsla.

Svergies djurskyddsföreningars riksförbund anför att förbundet givetvis

fördömer varje form av jakt, som inte följer givna lagar och bestämmelser. Riksförbundet påpekar att motionärerna som accepterar »yrkesmässig skjutning av vilda djur» men avvisar vad man kallar nöjesjakt inte närmare definierat vad som avses med nöjesjakt.

Riksförbundet säger sig inom kort ämna inkomma med förslag om vissa förändringar i nu gällande jaktlagstiftning. I stort sett anser förbundet att nu gällande lagstiftning fungerar tillfredsställande genom berörda myndigheters vällovliga strävanden till en god jaktvård. För en betydelsefull insats på det informativa området och i fältarbetet önskar förbundet framhålla Svenska jägareförbundets arbete.

Svenska jägareförbundet framhåller inledningsvis att jakten, liksom fisket, i det primitiva samhället var en nödvändighet, inte betingad av »lusten att döda, nöjet att utsläcka liv» utan av strävan att överleva. I dag sägs behovet av jaktbyte inte längre vara någon livsnödvändighet, även om husbehovsjakt alltjämt förekommer i mera isolerade trakter.

Förbundet anför att jakt veterligt bedrivs i varje kultursamhälle samt att det inte är något främmande inslag i nutidens föreställningsvärld. För jägaren är behovet av att umgås med naturen väl så markant som önskan att erhålla jaktbyte.

Förbundet anför följande om sin verksamhet. Det har alltsedan år 1938 av Kungl. Maj:t och riksdagen betrots med ledningen av jakten och viltvården i riket. Till förbundet är ca 170 000 personer anslutna bland de 260—270 tusen jägarna. En av hörnstenarna i Jägareförbundets program är viltvården, en annan att medverka till att jakten blir så djurvänlig som möjligt. Förbundet har sedan länge arbetat för att ingen jakt skall förekomma under det vildas fortplantningstid, även om man funnit nödvändigt att acceptera jakt efter vissa skadegörande djur även under denna tid. Numera är jaktlagstiftningen omlagd så att alla djur är fridlysta, när jakttid inte gäller för djur av den ena eller andra arten. Nästan all jakt under fortplantningstiden är förbjuden.

Genom jägarnas frivilliga insatser förbättras enligt förbundet miljön för det vilda, så långt detta är möjligt med tanke på skogs- och jordbrukets intressen. Detta sägs i åtskilliga fall ha medfört, att förekomsten av djur av vissa arter ökat kraftigt. Det är enligt förbundet knappast någon överdrift att påstå, att exempelvis det under 1800-talet nästan utrotade rådjuret — det fanns bara på några lokaler i Skåne — ökat och spritt sig långt upp i Norrland mycket tack vare jägarnas insiktsfulla viltvård bl. a. medelst hjälputfodring under besvärande vinterförhållanden. Förbundet erinrar vidare om att det tagit initiativ till fridlysning av vissa rovdjur, både däggdjur och fåglar. Som det senaste exemplet nämns järven. Det står enligt förbundets mening således utom tvivel att jägarnas insatser innebärrit bättre livsbetingelser för det vilda och därigenom ett rikare djurliv till glädje för alla natur- och friluftssälskare. Kostnaderna för denna vilt-

vård har inte — med reservation för kronans marker; även på kronomark har det ekonomiska ansvaret för viltvården oftast stannat på jakträttsarrendatorerna — belastat samhället, framhåller förbundet. Förutom att jägarna vårdar det vilda, beskattar de viltstammarna. Men detta sker enligt förbundet inte i renodlat exploateringssyfte utan för att söka tillse att vilttillgången bland de arter, som påverkas av jakt, blir lämpligt avvägd. Förbundet säger sig också ha strävat efter att mera plågsamma jaktmetoder successivt kommer ur tillämpning eller förbjuds.

Inom ramen för den uteslutande exploateringsjakt, som blir nödvändig om rekreativjakten förbjuds, lär det enligt förbundet bli föga utrymme för viltvård. Allt sägs tala för att levnadsbetingelserna för det vilda blir avsevärt sämre. Det finns enligt förbundet ingenting som säger, att jakt, bedriven av yrkesjägare, skulle bli mera djurvänlig. Om man accepterar motionärernas inställning, bör rimligen den bli yrkesjägare, vars lust att döda är extrem. Förbundet anser det däremot vara säkert, att kostnaderna blir ofantliga för att i samhällets regi utföra den nödvändiga avskjutningen. Med tanke på älgens skadegörelse måste enligt förbundet älgstammen hållas vid en nivå, som kräver att drygt 30 000 älgar fälles om året. Om man räknar med att varje jägare verkligen lyckas fälla en älg varannan dag under hela året, erfordras enbart för älgjakt ca 200 årsanställda yrkesjägare. Dessutom erfordras jakt efter rådjur, dovhjort, räv, mink, kråkor, skator, trutar etc. Behovet av heltidsanställda yrkesjägare skulle med säkerhet bli betydligt större än 200, sannolikt 500 à 600. I verkligheten skulle det emellertid inte minst av biologiska skäl bli fråga om anställning för jaktsäsong av mångdubbelt flera jägare än som skulle krävas vid jakt året runt. Förbundet framhåller att sådana anställningar i erforderligt antal inte skulle minska det allmännas kostnader. (Enligt en kostnadsberäkning i yttrande av förbundet till jordbruksutskottet över motionen nr II: 47, skulle årskostnaderna överstiga 15 miljoner kronor). Förbundet erinrar om att statsstödet till jaktvården och viltvården i dag finansieras av jägarna själva, eftersom varje bidrag för dessa ändamål utgår från jaktvårdsfonden eller älgskadefond. Om den frivilliga jakten förbjöds, försvinner dessa fonder automatiskt.

Förbundet pekar vidare på att jakträtten enligt svensk rätt är en del av jordägarätten. Villebråd, som dödas, fångas eller påträffas som fallvilt är således, oavsett vem som varit jägaren, markägarens eller jakträttsarrendatorns egendom med de i 18 § jaktlagen stadgade undantagen. Ett bifall till motionen skulle enligt förbundet nödvändiggöra sådan lagändring att markägaren inte ägde att fritt disponera över sin egendom men väl skulle vara tvungen att tillåta statsanställda jägare att jaga där. Förbundet anför härjämte att eftersom jaktbytet förblir jakträttsinnehavarens egendom, kan den tänkta statliga jakten inte självfinansieras.

Förbundet framhåller att man inte heller får bortse från det rekreativ-

värde, jakten och viltvården har. En enkätundersökning som Jägareförbundet låtit utföra, sägs tyda på att antalet jaktdagar för år i vårt land uppgår till ca tre miljoner, ett antal friluftsdagar som ur folkhälsans synvinkel måste anses värdefullt. Härtill skall läggas de minst lika många dagar, då jägarna vistas i det fria under viltvårdsarbete.

Jägaren i kultursamhället drivs enligt förbundet lika litet som jägaren i ett naturfolk av en lust att döda, av nöjet att utsläcka liv, utan i båda fallen, under själva jakten, av en strävan att tillägna sig matnyttigt byte. För kultursamhällets jägare, som undan för undan urbaniseras, tillkommer behovet av att umgås med naturen, att vårda vildnaden och att erhålla rekreation.

Avslutningsvis anför förbundet att ett tillmötesgående av motionärens önskemål skulle innebära, att jakträttens innehåll urholkades, att en betydande möjlighet till rekreativ friluftsverksamhet förbjöds samt att levnadsbetingelserna för det vilda försämrades, eftersom en inte oväsentlig faktor av miljövården blev eftersatt, och att samhällets kostnader för att genomföra nödvändig avjagning blev betydande.

Jägarnas riksförbund—Landsbygdens jägare vänder sig i likhet med Jägareförbundet mot motionärernas uppfattning att jakten har sitt ursprung i primitiva sedvänjor från passerade kulturstadier. Jaktens värde för nutidsmänniskan, som en källa till rekreation och avkoppling, sägs inte kunna ifrågasättas. Jaktens betydelse för det vilda sägs vidare ha en positiv inverkan om den sker under ordnade former och de lagar och regler som gäller.

Det finns enligt Jägarnas riksförbund—Landsbygdens jägare allvarigare faror för viltet, nämligen försämrade levnadsvillkor bl. a. genom spridning av gifter i naturen, åtgärder som inte kan läggas jägarna till last. Också förevarande organisation betonar den stora skara jägare som behövs för att klara den erforderliga avskjutningen. Avslutningsvis anför organisationen att den risken alltid finns att de personer som av motionärerna föreslås utöva jakten i lönnedom finner nöje och rekreation av sin jakt, och då är hela saken förfelad.

Utskottet

I motionen sägs nöjesjakt vara »utlöst av lusten att döda, nöjet att utsläcka liv» samt utgöra en primitiv kvarleva från passerade kulturstadier. Enligt motionärernas mening är nöjesjakten därmed att hänföra till beteenden, som det bör vara kultursamhällets uppgift att utmönstra. Motionärerna, som anser att den kulturella standarden i vårt samhälle skulle stiga icke oväsentligt om nöjesjakten upphörde, hemställer att riksdagen hos Kungl. Maj:t skall begära förslag till lag om förbud mot sådan jakt.

Motionärerna har inte närmare angivit vad de avser med uttrycket nöjesjakt. I motionen säger de sig dock vara medvetna om att det erfordras

en viss avskjutning för att hålla viltstammarna av skilda slag inom numerrätt rimliga gränser. Enligt motionärernas mening bör emellertid denna nödvändiga jakt utföras yrkesmässigt under samhällets ledning. Det anförda ger enligt utskottets uppfattning vid handen att motionärerna med sin begäran om förbud mot nöjesjakt avser den jaktutövningsrätt som enligt gällande lagstiftning tillkommer markägare och olika arrendatorer.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att bevarandet av ett artrikt och livskraftigt bestånd av vilda djur utgör ett naturvårdsintresse av största betydelse. För att detta intresse skall kunna tillgodoses erfordras en omfattande viltvård. Som ett led i viltvården ingår, såsom ock motionärerna medger, att viltstammarna genom avskjutning hålls inom rimliga gränser. Förutom att vårt lands jägare bedriver den jakt som sålunda är nödvändig, sörjer de till allra största delen också för det betydande viltvårdsarbete, vilket nedläggs i form av biotopvård, vinterutfodring m. m.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen uttalade sig jordbruksutskottet under vårsessionen över en begäran av samma motionärer om förslag till viltvårdens framtida organisation, innebärande övergång från nuvarande, på frivillighetens grund vilande ordning till ett system med en i samhällets regi bedriven verksamhet. I sitt av riksdagen godkända utlåtande fann jordbruksutskottet att starka skäl kunde anföras mot en sådan övergång. Enligt utskottet torde det inte kunna göras gällande, att nuvarande jaktutövningsrätt och jaktordning medför ett överdimensionerat tryck på viltstammarna. Ej heller kunde gällande ordning antas i nämnvärd grad predestinera till en lägre jaktmoral än om jakten bedrevs endast genom offentlig, yrkesmässig avskjutning. En omläggning av viltvården i den av motionärerna antydda riktningen skulle, framhöll utskottet, medföra betydande kostnadsökningar för del allmänna och därjämte med all sannolikhet föranleda administrativa problem av svårlöst natur.

Utskottet ansluter sig till jordbruksutskottets sålunda gjorda uttalanden. I likhet med samtliga remissinstanser, vilka avstyrkt bifall till motionen, anser utskottet följaktligen att det inte bör komma i fråga att förbjuda att jakt såsom hittills får utövas av markägare eller arrendatorer. Motionen bör därför avslås.

Utskottet vill i sammanhanget understryka vikten av att all jakt bedrivs på sådant sätt att djuren i största möjliga utsträckning skonas från onödigt lidande. I lagstiftningen har kravet på en djurvänlig jaktutövning under senare tid kommit till uttryck i de omfattande ändringar i jaktstadgan som trädde i kraft den 1 januari 1968. Lagstiftningens verkningar följs av naturvårdsverket, och det kan enligt utskottets mening förutsättas att verket genom sina möjligheter att utfärda föreskrifter och anvisningar anpassar jaktutövningen så att den stämmer överens med de allmänna kraven i ett kultursamhälle. Avslutningsvis må framhållas att det sedan länge föreliggande önskemålet om kompetenskrav för jägare kan förväntas bli prövat

inom en nära framtid i och med att jaktmarksutredningen tagit upp frågan till behandling.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet
att motionen II: 42 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 oktober 1970

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Svante Kristiansson (s), Åkesson (fp), Ebbe Ohlsson (m), Erik Jansson (s), Berglund (s) och Nils Nilsson (cp);

från a n d r a kammaren: herrar Grebäck (cp), Ekström (s), Sundelin (s)*, Hedin (m), fröken Anderson (s), herrar Hammarberg (s), Josefson i Arrie (cp) och Sellgren (fp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.